

SXEDIO.FW6

26.10.1951: ΞΕΧΩΡΙΣΤΕΣ ΠΡΕΣΒΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΦΘΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ. ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΑΘΩΣ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΒΑΙΝΕΙ ΣΕ ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ενώ ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Νικόλαος Πλαστήρας αρνείτο να δεσμευθεί ότι θα έθετε το Κυπριακό ενώπιον της έκτης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στην ίδια τη Κύπρο επικρατούσε αναβασμός αλλά και πλήρης διάσπαση. Οι αλληλοκατηρίες μεταξύ των δυο παρατάξεων, Δεξιάς και Αριστεράς, έδιναν κι έπαιρναν.

Η Εθναρχία είχε αποφασίσει ήδη από τις **5** Οκτωβρίου όπως ανθρωποί της παρακολουθήσουν τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Αυτοί ορίστηκαν αργότερα οι Σωκράτης Λοϊζίδης και Ζήνων Ρωσίδης, άνθρωποι που είχαν αναλάβει διάφορες αποστολές στο παρελθόν ως μέλη των διαφόρων Πρεσβειών της Εθναρχίας και ενεργούσαν ως "υπουργοί Εξωτερικών" της Εθναρχίας.

Ομως η Αριστερά δεν εννοούσε να μείνει εκτός του νυμφώνος και να αφήσει τη πρωτιά και την κάθε κίνηση στην Εθναρχία. Έτσι στις **26** Οκτωβρίου **1951** προχώρησε και η ίδια στον ορισμό των δικών της αντιπροσώπων που θα παρίσταντο στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στο Παρίσι για επαφές.

Οι διορισθέντες ήταν οι Ανδρέας Ζιαρτίδης και Κώστας Παρτασίδης.

Η αντιπροσωπεία του ΕΑΣ μάλιστα αναχώρησε για το Παρίσι την **1η** Νοεμβρίου και στις **3** του ίδιο μήνα ο Εθνικο-απελευθερωτικός Συνασπισμός που βρισκόταν κάτω από την απόλυτη επιρροή του ΑΚΕΛ, με επιστολή του στην Εθναρχία ζητούσε όπως δώσει οδηγίες στη δική της πρεσβεία για να επιδιώξει συνεργασία με τη δική του, σαν θα βρισκόνταν στο Παρίσι.

Ο ΕΑΣ επαναλάμβανε την παλιά προσφορά του για συνεργασία και πρόσθετε:

"Είναι φανερό στον καθένα πως με την ως άνω

σήμερα διάσπαση των δυνάμεων μας βλάψαμε τον εθνικό μας αγώνα, δεν μπορέσαμε να προωθήσουμε με τον καλύτερο τρόπο το ζήτημά μας. Και για τη διάσπαση αυτή την ευθύνη φέρετε εσείς ακεραία, γιατί ο συνασπισμός μας συναισθανόμενος τις ευθύνες του έναντι του λαού μας, επανειλημμένα όπως αναφέρουμε πιο πάνω, σας πρότεινε συνεργασία.

Η παράταξη σας όμως πεισματικά αρνείται κάθε συνεργασία μαζί μας χωρίς να γνωιάζεται καθόλου για τις ζημιές που γίνονται στην όλη υπόθεση μας από την τακτική μας αυτή.

Πριν λίγο ακόμα καιρό, συγκεκριμένα στις **4.10.1951** σας προτείναμε και πάλι όπως κληθεί διακομματική διάσκεψη και όπως σταλεί στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ εναντίον Πρεσβείας. Σας τονίζουμε δε, πως είμαστε έτοιμοι να προβούμε και σε υποχωρήσεις για την εξασφάλιση της ενιαίας πάλης του εθνικού μας αγώνα.

Η παράταξη σας όμως κι' αυτή τη φορά παραγνώρισε τις πατριωτικές μας προτάσεις και προχώρησε στην υπόδειξη δικής της αντιπροσωπείας.

Μπροστά στην επιζήμια για το εθνικό μας ζήτημα στάση σας ο ΕΑΣ δεν μπορούσε παρά να προχωρήσει στη λήψη τέτοιων αποφάσεων που θα προωθούσαν τον Εθνικόν μας αγώνα. Έτσι το Παγκύπριο Συμβούλιο του ΕΑΣ που συνήλθε στη Λευκωσία στις **26.10.1951** ομόφωνα αποφάσισε την αποστολή διμελούς δικής του αντιπροσωπείας στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με σκοπό να κάμει ότι μπορεί για την προώθηση του ζητήματός μας.

Δίπλα σ' αυτή την απόφαση το Παγκύπριο Συμβούλιο πήρε και μια σειρά άλλων αποφάσεων σχετικά με το ίδιο ζήτημα.

Οι αποφάσεις ήταν οι πιο κάτω:

"Να κυκλοφορήσει υπόμνημα απευθυνόμενο προς την ελληνική Κυβέρνηση, το οποίο να κληθούν να υπογράψουν εκπρόσωποι όλων των Οργανώσεων πόλεων και χωριών, και με το οποίο θα ζητείται από την ελληνική κυβέρνηση να θέσει επίσημα το κυπριακό τόσο στην αγγλική κυβέρνηση όσο και στον ΟΗΕ σαν

επίσημη εθνική διεκδίκηση.

Να στείλει έκκληση προς τον ελληνικό λαό βουλευτές, οργανώσεις, κόμματα, εφημερίδας κλπ και να ζητεί την ενεργό υποστήριξη του ζητήματος μας με σκοπό να πεισθεί η ελληνική Κυβέρνηση να το υιοθετήσει σαν επίσημη εθνική διεκδίκηση.

Πρόσθετε στην επιστολή του ο ΕΑΣ:

" Παρ όλα αυτά, επειδή πιστεύουμε ακράδαντα πως η ενότητα του λαού μας στη διεξαγωγή του εθνικού μας αγώνα είναι ο σημαντικότερος παράγοντας πολύ θα βαρύνει την προώθηση του ζητήματος μας και σήμερα σας προτείνουμε όπως δώσετε εντολή στην αντιπροσωπεία σας στο Παρίσι να εργαστεί με τη δική μας αντιπροσωπεία.

Μια τέτοια συνεργασία και ολόπλευρη προσπάθεια προς όλες τις κατευθύνσεις και από τις δύο αντιπροσωπείες είναι βέβαιο πως θα φέρει πολύ καλά αποτελέσματα. Εμείς έχουμε ήδη δώσει οδηγίες στην αντιπροσωπεία μας, όχι μόνο να δεχθεί τέτοια συνεργασία, αλλά και να την επιδιώξει ερχόμενη σε συνεργασία με την αντιπροσωπεία σας.

Σήμερα όλοι οι αλύτρωτοι λαοί έχουν συνενώσει τις δυνάμεις τους, ανεξάρτητα από τις κοινωνικές, πολιτικές ή άλλες αντιλήψεις τους στον αγώνα για τη λευτεριά τους.

Ας ακολουθήσουμε και μεις της γραμμής της ενότητας. Κάθε άλλη γραμμή είναι καταστρεπτική για την υπόθεση μας, απομακρύνει την εθνική μας αποκατάσταση. Αν και σήμερα αρνηθήτε τη συνεργασία που σας προτείνουμε ακέραιη τη ζημιά που θα υποστεί ο εθνικός μας αγώνας, θα τη φέρετε εσείς, ελπίζουμε μπροστά στη σοβαρότητα της κατάστασης και της μεγάλης ευθύνης έναντι του λαού μας, θα θελήσετε για το καλό του εθνικού μας αγώνα, να δεχθείτε τη συνεργασία που σας προτείνουμε".

Η Πρεσβεία της Εθναρχίας τό μόνο που ήλπιζε να γίνει στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ήταν μια αναφορά στο κυπριακό παρά γενική συζήτηση πάνω στο θέμα με ευρύτερες αναφορές, και αυτό γιατί δεν ήταν γραμμένο στην ημερήσια διάταξη της Γενικής

Συνέλευσης, ενώ για να γραφτεί έπρεπε να κινητοποιηθεί ένα μέλος του ΟΗΕ και στην περίπτωση της Κύπρου η Ελλάδα.

Ωστόσο η Ελλάδα δεν ήθελε με κανένα τρόπο να χαλάσει τις σχέσεις της με την Αγγλία.

Το τι ήλπιζε από τη Γενική Συνέλευση δεν το απέκρυψε ο Σωκράτης Λοϊζίδης, μέλος της αντιπροσωπείας της Εθναρχίας κατά την αναχώρηση του από το Παρίσι (8.10.1951):

"Η απόφασις της Εθναρχίας Κύπρου να συνεχίση και εις την εφετεινήν Γεν. Συνέλευσιν του ΟΗΕ τας προσπαθείας της προς εφαρμογήν των αρχών της ελευθερίας και αυτοδιαθέσως των λαών επί της ελληνικής Μεγαλονήσου δεικνύει την επιμονή των Κυπρίων να φέρουν εις πέρας το ζήτημά των.

Εις τον ελληνικόν και ξένον τύπον διειτυπώθησαν τελευταίως διάφοροι εικασίαι κατά πόσον το Κυπριακόν θα καταστή εφέτος αντικείμενον συζητήσεως εις την Γενικήν Συνέλευσιν ή τινα επιτροπή αυτής, βεβαίως τούτο δεν αποκλείεται κατεβλήθησαν δε και θα καταβληθούν σχετικαί προσπάθειαι παρά τοις αρμοδίοις, ως επίσης θα συνεχισθούν αι αναγκαίαι επαφαί μετά των αντιπροσωπειών των διαφόρων κρατών μελών του ΟΗΕ, πλην εκείνων, αι οποίαι προέρχονται από εχθρικάς προς την Ελλάδα χώρας.

Εκτός όμως απροόπτου εξελίξεως καθιστώσης το Κυριακόν ζήτημα σοβαρόν και επείγον, δεν πρέπει να νομισθή ότι θα έχωμεν αναγκαίως συζητήσιν του κυπριακού και λήψιν αποφάσεως, επί τούτου, διότι δυστυχώς δεν ευρίσκεται τούτο μέχρι της στιγμής εγγεγραμμένον εις την Ημερησίαν διάταξιν υπό κράτους μέλους του ΟΗΕ.

Η αντιπροσωπεία της Κύπρου θα πράξη το καθ' εαυτήν συνεχίζουσα την εγγραφήν του Κυπριακού εις την συνείδησιν των αντιπροσωπειών των Ηνωμένων Εθνών, ώστε τούτο να είναι ώριμον προς λύσιν όταν ο ΟΗΕ κατά ένα ή άλλον τρόπον επιληφθή τούτου. Πάντως πρέπει να αναμένη τις ότι υπό της ελληνικής αντιπροσωπείας κατά πρώτον λόγον και υπό άλλων

αντιπροσωπειών σον συνεχεία, θα γίνη μνεία του Κυπριακού ως ζητήματος αναμένοντος την λύσιν του συμφώνως προς τας αρχάς των Ηνωμένων Εθνών.Ισως γίνη και επιφύλαξις των δικαιωμάτων της Ελλάδος, να ζητήση απόφασιν του ΟΗΕ επί του Κυπριακού, αν δεν εύρη τούτο εν τω μεταξύ την λύσιν του δι' απ' ευθείας διαπραγματεύσεως ή μεσολαβήσεως".

Ηδη ενώπιον του ΟΗΕ υπήρχε τηλεγράφημα του Μακαρίου προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής που ήταν αρμόδια για τις μη αυτοκυβερνώμενες χώρες με το οποίο κατάγγελλε τη Βρετανία ότι παρασιωπούσε το τι γινόταν στην Κύπρο και τόνιζε ότι οι Κύπριοι δεν ήθελαν με κανένα τροπο την συνέχιση της αποικιοκρατίας:

"Εκ μέρους του Ελληνικού Κυπριακού λαού επιθυμούμεν να υποβάλωμεν τ' ακόλουθα:

Ενώ αι Ηνωμένοι Πολιτείαί, η Ολλανδία και άλλαι χώραι-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, συμφώνως προς το πνεύμα του άρθρου **73**, του Καταστατικού Χάρτου του ΟΗΕ και συμμορφούμεναι προς τας σχετικάς συστάσεις της Γενικής Συνελεύσεως του Οργανισμού υπέβαλαν δεόντως προς την υμετέραν Επιτροπήν πληροφορίας όχι μόνον επί των οικονομικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών, αλλά και των πολιτικών συνθηκών των υπ' αυτών διοικουμένων περιοχών, η Μ. Βρετανία παρέλειψε να παράσχη οιανδήποτε πληροφορίαν πολιτικής φύσεως διά τας αποικίας της.

Διά της παραλείψεως αυτής η υμετέρα Επιτροπή και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών εστερήθησαν πάσης πληροφορίας επί των πολιτικών συνθηκών της Κύπρου, θεωρούμεν καθήκον να καταστήσωμεν γνωστόν, ότι ο Κυπριακός λαός, αποστέργει το καθεστώς βρετανικής αποικίας, επιθυμεί δε και αγωνίζεται δι' ελευθέραν εθνικήν ζωήν διά της Ενώσεως με το Ελληνικόν κράτος εις το οποίον φυλετικώς ανήκει, αξιών την εφαρμογήν της αρχής της αυτοδιαθέσεως.

+ Ο Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Πριν αναχωρήσει από το Παρίσι ο Σωκράτης

Λοϊζίδης είχε και μια συνάντηση με τον υφυπουργό Εξωτερικών της Ελλάδας Ευάγγελο Αβέρωφ,

Αυτό που ήλπιζε ο Λοϊζίδης δεν καθυστέρησε να γίνει από μέρους της Ελλάδας. Ο Αρχηγός της ελληνικής αντιπροσωπείας Ιωάννης Πολίτης μιλώντας στις 12 Νοεμβρίου ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης έκαμε μικρή νύξη για το Κυπριακό, αλλά μόνο όσοι γνώριζαν ότι εννοούσε το Κυπριακό το αντιλήφθηκαν.

Ο Πολίτης ανέφερε ότι στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ υπήρχαν ελλείψεις που συνεπληρώθηκαν μερικώς, αλλά είπε, μερικά άλλα σημεία του Χάρτου απαιτούν ακόμα αναθεώρηση.

Και ανέφερεν ένα παράδειγμα για το οποίο η Ελλάδα ενδιαφερόταν ιδιαίτερα στο κεφάλαιο των εντολών, το οποίο ασχολείτο με τους ανεπαρκώς αναπτυγμένους λαούς.

Ο Πολίτης είπε ότι ο σκοπός που έχει ανατεθεί στις εντολοδόχους δυνάμεις είναι να οδηγήσουν τους λαούς σε πλήρη ανεξαρτησία και πρόσθεσε:

" Εις το 73ον άρθρον του Χάρτου, το απασχολούμενον επίσης με μίαν κατηγορίαν λαών τελούντων υπό ξένην διοίκησιν, ο σκοπός αυτός της πλήρους χειραφετήσεως δεν διατυπούται ρητώς, ενώ το πνεύμα του Χάρτου δεν είναι δυνατόν παρά να είναι όμοιον και διά τας δύο περιπτώσεις. Θα ηδύνατο τις να υποθέση ότι αι χώραι των οποίων την τύχην ρυθμίζει το 73ον άρθρον- και υπάρχουν τοιαύται των οποίων ο πολλών χιλιετηρίδων πολιτισμός είναι παλαιότερος παντός άλλου ευρωπαϊκού πολιτισμού - εστερήθησαν υπό του Καταστατικού Χάρτου του δικαιώματος να αποφασίζουν περί της τύχης των, καίτοι το δικαίωμα τούτο παρέχεται εις άλλας υπό εντολήν χώρας, αι οποίαι ενίοτε μόλις τώρα εξέρχονται της πρωτογόνου καταστάσεως. Υπάρχει επομένως ενταύθα μία διάκρισις ήτις δεν υφίσταται εις το πνεύμα του Καταστατικού Χάρτου και η οποία θα έπρεπε να διορθωθή, είτε διά μιάς επισήμου ερμηνείας της διατάξεως του Χάρτου, είτε διά πράξεως εφαρμοζομένης εξ ιδίας βουλήσεως υπό των κρατών διοικούντων τα εδάφη ταύτα".

Η στιγμή του υπαινιγμού της Κύπρου θα πρέπει να ήταν πολύ δραματική για τον Ιωάννη Πολίτη αν κρίνει κανείς από την ανταπόκριση του ανταποκριτή της εφημερίδας "Καθημερινή" των Αθηνών στο Παρίσι που παρέστη στη συγκεκριμένη συνεδρία της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ:

"Διά πρώτην φοράν ετέθη ενώπιον της Συνελεύσεως του ΟΗΕ, αλλ εντελώς αμέσως το κυπριακόν και δη κατά τοιούτον τρόπον ώστε ελάχιστοι αντιπρόσωποι εις την συνεδρίασιν αντελήφθησαν περί τινος επρόκειτο, διότι επιμελώς απεφεύχθη να αναφερθή το όνομα της Κύπρου. Υπήρξε δε αρκετά χαρακτηριστικόν, ότι όταν ο κ. Πολίτης ανεγίνωσκε την περικοπήν την αναφερομένην εμμέσως εις το Κυπριακόν ζήτημα, ηλάττωσε τον τόνον της φωνής του, ωσάν να εφοβείτο να προβάλη το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως του κυπριακού λαού.

Η ελληνική αντιπροσωπεία απαντώνσα εις τας ανωτέρω παρατηρήσεις, εδήλωσεν ότι δεν ήτο δυνατόν να τεθή κατά διαφορετικώτερον τρόπον δεδομένου ότι σκοπός της ελληνικής πολιτικής είναι η διατήρησις καλών σχέσεων μετά της συμμάχου Αγγλίας, η οποία οφείλει η ίδια να αναγνωρίση την υποχρέωσιν της, όπως ικανοποιήση τον δίκαιον και δεδηλωμένον πόθον του Κυπριακού λαού. Αλλωστε αι διεθνείς συνθήκαι δεν επιτρέπουν την δημιουργίαν προστριβών και χασμάτων μεταξύ των συμμαχικών χωρών. Ο τρόπος, καθ' ον ετέθη το κυπριακόν ενώπιον της συνελεύσεως, αποτελεί προειδοποίησιν διά την αγγλικήν πολιτικήν ότι υφίσταται ζήτημα Κύπρου και ότι τούτο δεν θα εγκαταλειφθή μέχρι πλήρους ικανοποιήσεως του.

Δέον να σημειωθή ότι κατά την διάρκειαν του λόγου του κ. Πολίτη, η αγγλική αντιπροσωπεία ετήρησεν απόλυτον ψυχραιμίαν και μόνον ο κ. Ηντεν την στιγμήν της αναγνώσεως της περικοπής περί αποικιακής συμπεριφοράς έναντι των εχόντων μακραίωνα πολιτισμόν λαόν, έσκυψε βιαστικά και έλαβε σημειώσεις".

Μόλις δε ετελείωσε τον λόγον του ο κ. Πολίτης, εδήλωσε της αιθούσης συγκρατών μόλις τον

εκνευρισμόν του. Σημειώσεις του λόγου του κ. Πολίτη εκράτουν επίσης οι Τούρκοι και οι εκπρόσωποι του Σοβιετικού Συνασπισμού".

Ο υπαινιγμός του Πολίτη προκάλεσε αντιδράσεις από δύο κατευθύνσεις: Την Αγγλίαν και τους κυπρίους.

Στην Αθήνα ο Αγγλος πρεσβευτής Σερ Τσιαρλς Πηκ συναντήθηκε αμέσως με τον υφυπουργό Εξωτερικών Ευάγγελο Αβέρωφ και προέβη σ' αυτόν σε παραστάσεις, ενώ στο Λονδίνο ο υφυπουργός Εξωτερικών Χ. Α. Νάττιγκ έκλεισε κάθε πόρτα:

"Οποιοσδήποτε και αν είναι οι μακροπρόθεσμες σκέψεις ή προεθέσεις της Ελλάδας ή της Μεγάλης Βρετανίας" είπε ο Νάττιγκ "η άμεση θέση του ζητήματος πρέπει αναπόφευκτα να επηρεάζεται από τις στρατηγικές συνθήκες στην ανατολική Μεσόγειο".

Επίσης ο Σάββας Λοϊζίδης, αντιπρόσωπος της Εθναρχίας στο Παρίσι, χαρακτήρισε την ενέργεια του Πολίτη ως φυγομαχία.

Μιλώντας στους δημοσιογράφους στο Παρίσι ο Λοϊζίδης επέκρινε την ελληνική Κυβέρνηση για ατολμία και την ελληνική αντιπροσωπεία, ότι άφησε μια καλή ευκαιρία να διαφύγει ανεκμετάλλευτη "και κατεβαράρθωσε το όλον ζήτημα αποφυγούσα να θέση τούτο ευθέως και ευθαρσώς προ της Γενικής Συνελεύσεως και να ζητήση την άμεσον λύσιν του".

Ικανοποιημένη δεν ήταν ούτε και η αντιπροσωπεία του ΕΑΣ που διαμαρτυρήθηκε στον Πολίτη με επιστολή της. Ο Πολίτης την κάλεσε μάλιστα σε συνάντηση στο ξενοδοχείο "Ουϊντισορ" και αποκάλυψε στην αντιπροσωπεία ότι και αυτό που έκανε ήταν πέραν των οδηγιών που είχε από την Αθήνα:

"Επροχώρησε και πέραν των οδηγιών της κυβερνήσεως, η οποία αδυνατεί να πράξη τι πέραν τούτου. Η ελληνική Κυβέρνησις πιστεύει ότι αυτός είναι ο πλέον αρμόδιος χειρισμός του ζητήματος και δεν θα θέση το Κυπριακόν ενώπιον του ΟΗΕ" σύμφωνα με την εφημερίδα "Νέος Δημοκράτης (17.11.1951).

Σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα ο Κώστας

Παρτασίδης, ένα από τα δύο μέλη της Πρεσβείας της Αριστεράς στο Παρίσι, απάντησε στον Πολίτη σύμφωνα με τηλεγράφημα στην εφημερίδα από το Παρίσι ότι "ο λαός στην Κύπρο και στην Ελλάδα είναι πολύ αγανκτισμένος για τη επαίσχυντη στάση της Κυβέρνησης που ισοδυναμεί με εθνική προδοσία".

Ικανοποιημένη δεν ήταν και η Εθναρχία η οποία προχώρησε σε δικές της ενέργειες με τον Μακάριο να απευθύνεται απευθείας στην Επιτροπή Κηδεμονιών του ΟΗΕ...